

Лекція №18 з дисципліни «Всесвітня історія»

На тему: «Тенденції економічного і соціального розвитку держав Північної Америки та Західної Європи» (ст. 19-26)

План

1. Економічний розвиток країн Заходу в другій половині XX — на початку XXI ст.
2. Концепція постіндустріального суспільства.
3. Соціальний розвиток країн Заходу в другій половині XX — на початку XXI ст.
4. Феміністський рух у другій половині XX — на початку XXI ст.
5. Шведська соціальна модель.

1. Економічний розвиток країн Заходу в другій половині XX — на початку XXI ст.

Ключову роль у відбудові європейської економіки відіграв «план Маршалла». До його реалізації приєдналися Австрія, Бельгія, Велика Британія, Греція, Данія, Ірландія, Ісландія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Португалія, Франція, Туреччина, Швейцарія, Швеція і ФРН (із 1949 р.). До середини 1951 р. для цих цілей США виділили близько 13 млрд доларів. Період 1947—1973 рр. у Західній Європі увійшов в історію як доба економічного буму.

На другу половину 1950 — початок 1960-х рр. припадає перша хвиля науково-технічної революції (НТР). У цей період виникли транснаціональні корпорації (ТНК) як форма горизонтальної економічної інтеграції. «Перегрівання економіки» та нафтова криза 1973 р. призвели до економічної кризи 1973—1975 рр.

Подоланню кризи сприяла друга хвиля НТР, відома як інформаційна революція, що охопила країни Заходу в останній чверті XX — на початку XXI ст. Нові технології оптимізували виробництво, зробивши його економічнішим і дешевшим. У 1999 р. виникла «група двадцяти» (G20), до якої належать розвинені країни світу й країни, що розвиваються. У 2008 р. країни Заходу охопила фінансова криза.

2. Концепція постіндустріального суспільства.

Головною ознакою постіндустріального суспільства, яка відрізняла його від попередньої моделі суспільного розвитку, стало панування наукових знань. Зміни в соціальній структурі суспільства призведуть до появи інших за змістом суперечностей. Якщо для індустріального суспільства характерні суперечності між власниками підприємств і найманими працівниками, то в постіндустріальному суспільстві виникатимуть конфлікти між фахівцями й звичайними людьми в організаціях і суспільному житті.

3. Соціальний розвиток країн Заходу в другій половині XX — на початку XXI ст.

В умовах лібералізації повсякденного життя й розгортання НТР виклик традиційним сімейним цінностям кинула молодь. У 1950—1960-х рр. у США виникли молодіжні рухи бітників та хіпі. Пізніше вони поширилися в Європі. У 1960-х рр. сформувалася субкультура тінейджерів (підлітки від 13 років, які мали своїх кумирів, стиль одягу, мову спілкування).

Завдяки соціальній мобільності та ліквідації соціальних бар'єрів західне суспільство стало більш однорідним. Майже зрівнявся стиль життя в містах і селах. Людина дедалі менше ототожнювала себе з певною суспільною групою. Становище робітництва в

умовах формування «держави добробуту» значно покращилося. Неухильно зростає рівень реальної заробітної плати. Із 1970-х рр. становище робітництва змінилося. Його кваліфікована частина приєдналася до середнього класу.

Відсутність економічної стабільності в останній третині XX — на початку XXI ст. призвела до загострення старих і появи нових соціальних проблем. Головними серед них стали наркоманія та СНІД. У різних формах розвивалася в цей час у країнах Заходу боротьба за права мовних і релігійних меншин. Досить часто вона перепліталася з боротьбою національних меншин за свої права.

4.Феміністський рух у другій половині XX — на початку XXI ст.

У цей період продовжувався рух жіноцтва за встановлення рівних можливостей у різних сферах життя для обох статей. Феміністки другої хвилі у країнах Заходу цього періоду вбачали нерозривний зв'язок між культурною та політичною нерівністю жінок і чоловіків.

На початку 1990 р. у США зароджувалася третя хвиля фемінізму. Феміністки цього періоду заперечували попередні уявлення про те, що є добре або погане для жінок. Визначальними для розгортання четвертої хвилі є інформаційні технології — соціальні мережі, блоги, сайти тощо.

5.Шведська соціальна модель.

Шведська модель соціально-економічного розвитку, яку в країні називають «державою добробуту», ґрунтується на визнанні рівності всіх форм власності та економічної влади й недопущенні їх концентрації в одних руках. Розвиток національної економіки спрямований на підтримання високого життєвого рівня населення.

Важливою складовою шведської моделі є високі податки для багатих. Витрати на утримання державного апарату й законодавчої влади чітко визначені та обмежені (Кабінет Міністрів — 11 службових автомобілів, парламент — три). Вищу освіту, яку фінансує держава, можуть здобути всі громадяни за наявності середньої освіти.